

Bizkaia

Arrazola (Atxondo): sárða, pújín
Arrieta: sárða
Bakio: sárða, íðuřke
Bermeo: sárða, ořkíle
Berriz: sárða
Bolibar: sárða, úřkule, *pořkatř
Busturia: sárða, uřkúlu
Dimia: sárða
Elantxobe: sárða, ořkíle
Elorrio: sárða, uřkíle
Errigoiti: sárða
Etxebarri: sárða
Etxebarria: úřkula, sárða
Gamiz-Fika: sárða, uřkúlu
Getxo: sártařpala, uřka
Gizaburuaga: pórkatř, sárða
Ibarruri (Muxika): sárða, uřkulu
Kortezubi: sárða
Larrabetzu: sárða
Laukiz: sótsarða, íđuřke
Leioa: sárða, uřkulu, eřkútille, eřuřke
Lekeitio: sárða, *lařořtséko
Lemoa: sárða
Lemoiz: sótsarđe, uřkúlu
Mañaria: sárða, uřkúlu
Mendata: sárða, irúořts, řiořts
Mungia: sárða, sótsárða
Ondarroa: sárða, uřkula
Orozko: ořkatř, *sárða
Otxandio: sárða
Sondika: sárða, *íđuřke
Zaratamo: sárða, uřkúlu
Zeanuri: sárða, uřkulu
Zeberio: sárða, uřkulu, *ořkatř
Zollo (Arrankudiaga): sárða, ořkatř, uřkulu
Zornotza: sárða, uřkulu, *řóřkotř

Araba

Aramaio: sárða, uřkíle

Gipuzkoa

Aia: buřnísarđe, třarđangó, eúřesko sárđe
Amezketá: sárđe, třarđa^gř
Andoain: sárđe, třarđeňgó
Araotz (Oñati): sárða
Arrasate: sárđe, řurésko sárđe
Arroa (Zestoa): sárđe, pórkatř, třarđangó
Asteasu: sárđe
Ataun: sárđe, uřřulú

Azkoitia: ikúluřsárða, eřuřesko sárða, *třarđeňg
Azpeitia: sárđe, třarđangó, ikúluřsárđe, pórkatř
Beasain: sárđe, uřřiló
Beizama: sárđe, třarđangó
Bergara: ařerásárða, uřkíle
Deba: sárđe, třarđangó
Donostia: sárđe
Eibar: sárða, pórkatř
Elduain: sárđe, řarđeňgó
Elgoibar: sárða, pórkatř
Errezil: sárđe, třarđangó
Ezkio-Itsaso: sárða, uřřilú
Getaria: sárđe, třarđangó
Hernani: ařástaló, řarđe
Hondarribia: palařarđe, řarđe, *řarđeéko
Ikaztegieta: sárđe
Lasarte-Oria: sárđe
Legazpi: sárđeá (mark.), uřkúlu
Leintz Gatzaga: sárða
Mendaro: sárða, pórkatř
Oiartzun: attářastaló, sárđe
Oñati: řísárða, sárða
Orexa: řayárđe, řaárd^e, řaarđeňko
Orio: sárđe, třarđangó
Pasaia: gořpál, třarđangó, *sárđe
Tolosa: sárđe, třarđangó
Urretxu: sárđe, třarđeňko
Zegama: řuřnísarða, sárđe

Nafarroako Foru Komunitatea

Aburregaina / Aburrea Alta: sárđe
Alkots: řarđeéko (mark.), řířwak (mark.)
Aniz: řayárđe, ařřarástelu
Arbizu: sárđe, řarđeřikó, buřnísarđeá (mark.)
Beruete: řířgó, sárđe
Donamaria: ^ařřarást^l, sárđe
Dorrao / Torrano: řuřnísarđe, řarđeříđuř, řířgó, irúđuř
Erratzu: řaarđe, řířpe, ařřaréstelo
Ettxalar: ařřarástelo, sárđe, ařřarást^llua (mark.)
Ettxaleku: řarđeéko, řířgóá (mark.)
Ettxarri (Larraun): řířgó, sárđe
Eugi: sárđe, řuresko řarđeá (mark.), buřđinesko řarđeá (mark.)
Ezkurra: sárđe, řⁿts^sarđe
Gaintza: ařřimakil, ukúkatřóř, sárđe
Goizueta: buřnísarđe, eúřsarđeá (mark.)

Igoa: sárđe, řířgó, řarđeéko
Jaurrieta: sárđe
Leitza: buřnís^rřđe, sárđe
Lekaroz: řayárđe, ařřarást^l, řaarđeá (mark.)
Luzaide / Valcarlos: řaarđe, řispa
Mezkiritz: sárđe
Oderitz: sárđe, řířgó
Suarbe: třarđeéko, máko, řířgó, *lařořtséko
Sunbilla: řarđeňka, ařřarđe
Urdiain: sárđe
Zilbeti: sárđe
Zugarramurdi: fúřřa, řurésko řarđeá (mark.)

Lapurdi

Ahetze: fúřřa, *řaárd
Arrangoitze: fúřřa, *řaárd
Azkaine: fuřřa
Bardoze: fúřřa, fúřřinas (mark.)
Beskobite: fuřřa
Donibane Lohizune: fuřřa
Hazparne: fusína, *řaárd
Hendaia: fúřřa, řarđe
Itsasu: fúřřa, fúřřa
Makea: fuřřa, sárđe
Mugerre: fúřřa
Sara: fořřét, řaarđe
Senpere: fúřřa
Urketa: fúřřa (mark.), fusína (mark.)
Uztaritze: fúřřa, řaárd

Nafarroa Beherea

Aldude: sárđe, řířpa
Arboti: fúřřa (mark.)
Armendaritze: fuřřa, fúřřa, fúřřilain
Arnegi: řířpa, *řarđe, *řarđeéko fúřřa (mark.)
Arrueta: fúřřa
Baigorri: řířpa, fuřřa (mark.), řarđe
Bastida: fuřřa (mark.), fúřřa (mark.)
Behorlegi: řířpa
Bidarrai: fuřřa, máko, *řarđe
Ezterenzubi: řířpa, *řarđe
Gamarte: řířpa, fúřřa, řisřita, fúřřa
Garrúze: fúřřa
Irisarri: fuřřa, *řarđe
Izturitze: fuřřa, fúřřa, hiruhóřřetako řarđe, řarđe
Jutsi: řarđe, fuřřa, lařhóřřetako řarđe
Landibarre: fúřřilá
Larzábale: řířpa, fuřřa (mark.), *řarđe

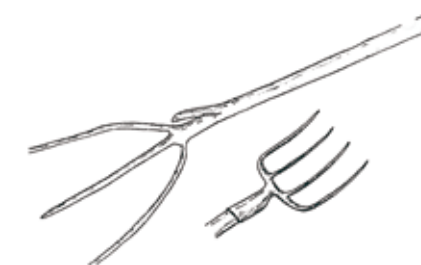
Uharte Garazi: řířpa

Zuberoa

Altzai: palařesta, *řarđe
Altzürükü: řardía (mark.), arthosáňkhum biltsekúa (mark.) (?)
Barkoxe: řarđe
Domintxaine: fúřřa (mark.), fúřřa (mark.)
Esquiula: řarđe
Lorraine: řarđe, řarđe
Montori: řarđe, řarđe (mark.)
Pagola: fúřřa, řarđe, fúřřa (mark.)
Santa Grazi: fuřřa, řarđe, řarđe
Sohüta: řarđe
Urdiñarbe: fuřřa
Ürrüstoi: fuřřa, řurésarđe

Mapan sartzen ez diren erantzunak:

Armendaritze (N): fúřřilain
Arnegi (N): *řarđeéko fúřřa
Arroa (Zestoa) (G): třarđangó
Azpeitia (G): pórkatř
Baigorri (N): řarđe
Dorrao / Torrano (N): irúđuř
Erratzu (N): ařřaréstelo
Gaintza (N): sárđe
Gamarte (N): fúřřa
Igoa (N): řarđeéko
Izturitze (N): hiruhóřřetako řarđe, řarđe
Leioa (B): eřkútille, eřuřke
Pagola (Z): fúřřa
Santa Grazi (Z): řarđe
Suarbe (N): řířgó
Zollo (Arrankudiaga) (B): uřkulu

1830. Mapa: horca / fourche / pitchfork

GALDERA: 42060 ALG: 346

	(-)sarde
	sarde(n)ko
	furtxa
	furtxeta
	fu(r)xin(a)
	furtxila
	urkil(l)a
	(-)ortz
	xixpa
	bigo
	palaerrest(a)
	alltxarrastelu
	(p)orkatx
	mako
	idurke
	bestelakoak

- Belarra jaso eta biltzeko erabiltzen den hortz zorrotz eta luzeak dituen kirten luzedun lanabesaren izena galdetu da.

- Tresnaren hortz kopuruari dagokionez aldeak daude, batzuetan egin beharreko lanaren arabera. Berueten: *Según, irúkoá, bíkoá, lábekoá, bóstekoá ta séikoá. Ongárrí kárgatzekó, bóstórtzekoá; belárra kárgatzeko, láuortzekoá o írúkoá.*

- Herri batzuetan bereizi egin dira belarra bueltatzeko tresna eta kargatzekoa. Beste batzuetan, aldiz, izen bera jaso da biak izendatzeko. Berueten: *Bígoakín buélta emán, da sárdekín kárgatú.* Ezkurran: *Au erabiltzen da belarra bueltatzeko da zabaltzeko eta au, berrez, kárgatzeko... bik "sardeak".*

- **Bestelakoak:** arrastalo (Hernani), arthozankun biltzeko (Altzürükü), astimakill (Gaintza), boskotx (Zornotza), egurke (Leioa), eskutille (Leioa), gospital (Pasaia), irudurre (Dorreo).

Laukiz: *Egurresko ixiten da ta iru ser dekos* ["idurke"].

Lemoiz: *Atxiñe geau labasu eitxeko. Otabarra labara sartxeko* ["urkúlu"].

Arrieta: *Laukoa* [lau hortz dituen] *obie da bedárrak bueltetako* ["sárda"].

Otxandio: *Irukotxa edo bikotxa, egurreskuek* ["sárda"].

Mendata: *Ori be sardie edo irúortza. Egurreskoa. Bikoa'pe oten die, biortza.*

Aramaio: *Garixei bueltie emoteko larríñien, irukue edo laukue... sardie.*

Elgoibar: *Jenealian, gurian, bikua isete san* ["porkátx"].

Urretxu: *Burníkuá. Orrek bé izénak baítú: bostórtzá ta lauórtzá ta... Dának sardék.*

Andoain: *Txarendua... kirten luze-luziakín, belarra jiratze... garai batian dana olakua; bi ortzekua o iru ortzekua, eurrez'kok...*

Pasaia: *Gospitala o sardia, biyek berdiñak dia, bere isenak dia.*

Gaintza: *Oán esáten tziáió "sardéa", dénboa áten esáten tziáióñ "lántzá". Lénaoko ízkuntza zén.*

Bidarrai: *Beste zonbaitek erraan dute "xixpa"... emengo yendek ulertzén dute "xixpá", baina "fuxina" da emengo usaia.*

Jutsi: *Zonbeitek "xixpa" erten dute. Kostaldian 'arma' da.*